

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2524-2529) เป็นต้นมารัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างจริงจัง ผลของการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดแรงงานใหม่และการอพยพแรงงานขึ้นเป็นจำนวนมาก ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องจักรมีความซับซ้อนมากขึ้นรวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยมของคนในสังคม นั่นคือมีการเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมที่มีสภาพการทำงานที่เรียบง่าย ไม่ยุ่งยาก ไปสู่สังคมอุตสาหกรรมที่มีกฎเกณฑ์ มีระบบระเบียบ อีกทั้งมีการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการทำงานที่มีความซับซ้อน ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเช่น คนงานส่วนใหญ่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับโรงงานอุตสาหกรรมได้ คนงานมีปัญหาการปฏิบัติงานไม่ตรงกับความรู้ ความสามารถ รวมถึงคนงานส่วนใหญ่มีการศึกษาค่ำ ขาดความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องในการปฏิบัติงาน อันเป็นสาเหตุนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน (สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน, 2539)

สถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานไทยสูงเกินมาตรฐานสากลคือ 26 คนต่อคนงานทั้งหมด 1,000 คน (จุลลันต์ ทันอินทร์อาจ, 2545) ดังจะเห็นได้จากสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานที่แจ้งต่อสำนักงานกองทุนทดแทน ในปี พ.ศ. 2535 - 2543 พบว่ามีอัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอยู่ระหว่าง 32 - 46 คนต่อคนงานทั้งหมด 1,000 คน (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, 2544) ในปี พ.ศ. 2536 มีจำนวนคนงานเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน 156,548 คนและในปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนคนงานเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเพิ่มขึ้นเป็น 171,997 คน ซึ่งเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้จำนวนคนงานที่เสียชีวิตจากการทำงานในช่วงปี พ.ศ. 2536 - 2542 มีจำนวนถึง 6,132 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงมาก (สำนักงานกองทุนทดแทน, 2545) ในปี พ.ศ. 2544 พบว่ามีจำนวนคนงานเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานที่ได้รับค่าชดเชยจากกองทุนทดแทน จำนวน 189,621 คนและมีคนงานเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากการทำงาน 607 คนจากจำนวนคนงานทั้งหมด 33.89 ล้านคน (สำนักงานกองทุนทดแทน, 2545)

จากสถิติการจ่ายเงินทดแทนเป็นค่ารักษาพยาบาลสำหรับความสูญเสียจากการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2530 จำนวนเงินทดแทนที่ต้องจ่ายให้แก่คนงานที่เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานคือ 267.74 ล้านบาทได้เพิ่มขึ้นเป็น 1,986.48 ล้านบาท

ในปี พ.ศ. 2540 (สำนักงานกองทุนทดแทน, 2545) ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่รัฐบาลและผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมต้องร่วมกันจ่ายเป็นค่าชดเชยในการรักษาพยาบาลของคณงานที่เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน พิกัดหรือเสียชีวิต

อุบัติเหตุจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จัดได้ว่าเป็นโรคระบาดชนิดไม่ติดต่อ อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพในโรงงาน และเป็นโรคซึ่งเกิดจากการพัฒนา (accident is the disease of development) (วิจิตร บุญยโสธร, 2536) ทำให้เกิดความสูญเสียมากมายหลายประการ ทั้งที่สามารถประเมินออกมาเป็นตัวเลขและไม่สามารถประเมินเป็นตัวเลขได้ ซึ่งเจ้าของโรงงานส่วนใหญ่มักจะมองข้ามความสูญเสียอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุนี้ไป เจ้าของโรงงานมองเพียงว่าต้องสูญเสียค่ารักษาพยาบาลคณงานหรือผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับบาดเจ็บเพียงเล็กน้อยไม่กี่หมื่นบาทเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วความสูญเสียเนื่องจากอุบัติเหตุมิได้มีเพียงค่ารักษาพยาบาลเพียงอย่างเดียว

ในการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในโรงงานหรือสถานประกอบการครั้งหนึ่ง ๆ จะต้องสูญเสียจำนวนเงินที่ต้องจ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าเงินทดแทน ค่าทำขวัญและค่าประกันชีวิต สำหรับคณงานหรือผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งมีตั้งแต่บาดเจ็บเล็กน้อยไปจนถึงสูญเสียอวัยวะสำคัญ เช่น แขน ขา ตา การได้ยินเสียงของหูและการเสียชีวิต เป็นการสูญเสียโดยตรงนอกจากนี้ ยังต้องสูญเสียทางอ้อมเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายโดยตรง ได้แก่ การสูญเสียเวลาทำงานของคณงานที่ได้รับอุบัติเหตุและคณงานที่หยุดทำงานชั่วคราว เนื่องจากต้องช่วยเหลือผู้บาดเจ็บหรือมุงดูด้วยความอยากรู้อยากเห็นตามนิสัยคนไทย หยุดวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีความตื่นตระหนก ตกใจหรือแม้กระทั่งต้องไปให้การ ในชั้นสอบสวนหาสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ คณงานที่หยุดปฏิบัติงานเพื่อฝึกสอนคณงานใหม่แทนผู้ได้รับบาดเจ็บ การสูญเสียค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ได้รับความเสียหายและโรงงานหรือสถานประกอบการที่สูญเสียโอกาสในการทำกำไร สูญเสียค่าเช่า ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำปะปาและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องจ่ายตามปกติ หากต้องปิดกิจการหลายวันและนอกเหนือจากการสูญเสียดังกล่าวที่สามารถประเมินค่าได้แล้วยังต้องเสียชื่อเสียงและภาพพจน์ของโรงงานหรือสถานประกอบการมีผลกระทบต่อสินค้าอีกมากมายซึ่งประมาณค่ามิได้ การสูญเสียที่สำคัญและเป็นปัญหาที่ประเทศกำลังพัฒนา กำลังประสบอยู่คือสังคมต้องรับภาระเลี้ยงดูคนพิการหรือทุพพลภาพ

ถึงแม้รัฐบาลและเอกชนจะมีการรณรงค์เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานแต่อัตราการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมยังมีอัตราที่สูงมาก ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2544 มีจำนวนคณงานเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานถึง 189,621 คน มีการสูญเสียอวัยวะบางส่วน 3,510 คน ทุพพลภาพ 20 คนและเสียชีวิต 607 คน (สำนักงานกองทุนทดแทน, 2545)

จากสถิติปี พ.ศ. 2544 พบว่าประเภทกิจการที่ทำให้แรงงานเกิดการสูญเสียอวัยวะบางส่วนเป็นจำนวนมากที่สุดคือผลิตภัณฑ์จากโลหะมีจำนวนคณงานที่ได้รับบาดเจ็บ 913 คน

รองลงมาคือผลิตภัณฑ์จากไม้มีจำนวนคนงานที่ได้รับบาดเจ็บ 498 คน ผลิตภัณฑ์เคมี น้ำมัน มีจำนวนคนงานที่ได้รับบาดเจ็บ 377 คน ผลิตภัณฑ์สิ่งทอถักเครื่องประดับมีจำนวนคนงานที่ได้รับบาดเจ็บ 373 คนและการผลิตอาหาร เครื่องดื่มมีจำนวนคนงานที่ได้รับบาดเจ็บ 263 คน (สำนักงานกองทุนทดแทน, 2545)

จังหวัดระยองเป็นจังหวัดหนึ่งในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น โรงงานผลิตภัณฑ์จากไม้ โรงงานผลิตภัณฑ์น้ำมัน ปิโตรเลียม โรงงานผลิตภัณฑ์จากโลหะ โรงงานผลิตประกอบรถยนต์ ในปี พ.ศ. 2541 พบว่าคนงานโรงงานผลิตภัณฑ์จากไม้ เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานที่ได้รับค่าชดเชยจากกองทุนทดแทนมากเป็นอันดับสาม มีจำนวน 1,270 คน รองจากอุตสาหกรรมการก่อสร้างและโรงงานผลิตภัณฑ์จากโลหะที่พบคนงานเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานที่ได้รับค่าชดเชยจากกองทุนทดแทนเป็นจำนวน 1,933 คนและ 1,619 คนตามลำดับ (สำนักงานประกันสังคม จังหวัดระยอง, 2541) แต่ในปี พ.ศ. 2544 พบว่าโรงงานผลิตภัณฑ์จากไม้มีจำนวนคนงานที่เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานมากเป็นอันดับหนึ่งคือ 1,439 คน รองมาคืออุตสาหกรรมการก่อสร้างจำนวน 606 คนและโรงงานผลิตภัณฑ์เคมีปิโตรเลียม จำนวน 583 คนตามลำดับ (สำนักงานประกันสังคม จังหวัดระยอง, 2541) จะเห็นได้ว่าโรงงานผลิตภัณฑ์จากไม้มีจำนวนคนงานเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่อุตสาหกรรมประเภทอื่นมีจำนวนคนงานเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานลดลง

จากการศึกษาของ ฮินริช (Heinrich, 1959) ซึ่งเป็นผู้ที่ศึกษาถึงสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุอย่างจริงจัง พบว่า สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุเกิดจากตัวบุคคล (human causes) ได้แก่ การไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลหรือวิธีการทำงานที่ไม่ถูกต้องถึงร้อยละ 88 สอดคล้องกับการศึกษาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization, 1961) ได้ศึกษาและสรุปสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานว่าร้อยละ 85 เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล (unsafe act) มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้นที่เกิดจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (unsafe condition) ถึงแม้ว่าในปัจจุบันเครื่องจักรในโรงงานอุตสาหกรรมรุ่นใหม่จะมีความปลอดภัยกว่าเครื่องจักรรุ่นเก่า เช่น อุปกรณ์สำหรับยกและเคลื่อนย้ายวัสดุสามารถช่วยป้องกันการบาดเจ็บของคนงานจากการออกแรงยกของด้วยมือเปล่า แต่ยังพบว่าการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานนั้นเกิดขึ้นแม้ว่าเครื่องจักรทั้งหลายได้รับการติดตั้งอุปกรณ์ที่พร้อมมูล ปัญหานี้สืบเนื่องมาจากความบกพร่องของ “พฤติกรรมมนุษย์” ได้แก่ การถอดเครื่องป้องกันเครื่องจักรออก ถอดอุปกรณ์ความปลอดภัยต่าง ๆ ออกหมด นอกจากนี้คนงานบางคนในขณะที่ทำงานจะรู้สึกไม่สบายใจ ใจเหม่อลอย ไม่มีสมาธิในการทำงานหรืออาจถูกรบกวนจากสภาวะอื่น ๆ ที่อาจนำไปสู่การประสะอันตราย จึงทำให้การป้องกันอุบัติเหตุหรือการควบคุมความปลอดภัยไม่ได้ผลเท่าที่ควร (ชัยสวัสดิ์ เทียนวิบูลย์, 2535)

จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านบุคคลเป็นสิ่งสำคัญรวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานซึ่งผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ของตัวแปรต้นตามแนวคิดของ PRECEDE FRAMEWORK ของกรีนและคณะ (Green, Mashall, Sisrid, & Kay, 1980) ในขั้นตอนที่ 4 (การวินิจฉัยด้านการศึกษาและองค์กร) และตัวแปรตามในการวิจัยจากขั้นตอนที่ 3 (การวินิจฉัยด้านพฤติกรรมและสิ่งแวดล้อม) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งกรีน และคณะ (Green et al., 1980) ได้อธิบายความหมายของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพดังนี้

1. ปัจจัยนำ (predisposing factors) หมายถึง ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานและเป็นปัจจัยจูงใจในการแสดงหรือเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจจัยด้านจิตใจของบุคคล (psychological domain) จากการศึกษาของสมถวิล เมืองพระ (2537) เรื่องการศึกษาพฤติกรรมอนามัยของคณงานในระดับปฏิบัติการเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน: ศึกษาเฉพาะกรณีอุตสาหกรรมการผลิต ผลิตภัณฑ์จากโลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ เขตอำเภอ บางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าคณงานที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการทำงาน และการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในระดับดี รวมถึงมีทัศนคติเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการทำงาน และการป้องกันทางบวกจะมีพฤติกรรมอนามัยที่ดีด้วย

2. ปัจจัยเอื้อ (enabling factors) เป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้บุคคลมีการปฏิบัติกิจกรรมได้ง่ายขึ้น อาจจะเป็นบุคคลหรือองค์กรประกอบด้วย ทรัพยากรต่าง ๆ ทักษะ การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการป้องกันอันตรายส่วนบุคคล จากการศึกษาของ นิติ ถิ่นธรา (2542) เรื่องความรู้และการปฏิบัติของผู้ใช้แรงงานเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในบริษัท ซีพีซี/อาอี (ประเทศไทย) จำกัด อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การอบรมให้ความรู้มีผลต่อการปฏิบัติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานและจากการศึกษาของ ศรีนดา จงชาญทิโร (2542) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายและการได้รับอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของคณงานในโรงงานผลิตสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จังหวัดสมุทรปราการพบว่าเครื่องมือ อุปกรณ์ที่โรงงานจัดไว้ให้เพื่อป้องกันอันตรายตามการรับรู้ของคณงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตราย

3. ปัจจัยเสริม (reinforcing factors) หมายถึง รางวัลหรือข้อมูลป้อนกลับ รวมถึงการมีประสบการณ์ที่ดีจากการปฏิบัติพฤติกรรมที่บุคคลได้รับจากบุคคลอื่น หลังจากที่บุคคลนั้นได้แสดงพฤติกรรมหนึ่ง ๆ แล้วประกอบด้วย ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน จากการศึกษาของ นันทนิตย์ อัมวาสนา (2526) เรื่องความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติในการป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของลูกจ้างหญิง โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ

พบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานในโรงงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ด้านการป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและพบว่าคนงานหญิงที่มีประสบการณ์ในโรงงาน 5 - 9 ปี จะมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันเสี่ยงดังมากกว่าคนงานหญิงที่มีประสบการณ์ในโรงงาน 1 - 4 ปี และจากการศึกษาของสัญลักษณ์ โอบฮ้อม (2539) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขในโรงพยาบาล สังกัดกรมแพทย์ กระทรวงสาธารณสุขในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ดังนั้นในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ทำการศึกษาครอบคลุมปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ทักษะต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสิทธิภาพการทำงาน และประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมและลดปัจจัยที่มีผลกับพฤติกรรมเสี่ยงอันจะเป็นประโยชน์ในการลดอุบัติเหตุและค่าใช้จ่ายรวมถึงการลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินต่อไป

คำถามในการวิจัย

1. คนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ทักษะต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสิทธิภาพการทำงาน ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราอย่างไร

2. ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ทักษะต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสิทธิภาพการทำงาน และประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานมีความสัมพันธ์และสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราได้หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ

1. ศึกษาลักษณะประชากรของคณงานเลื้อยไม้ โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้และโรคประจำตัว
2. ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ทักษะคิดต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสิทธิภาพการทำงาน ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคณงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา
3. ศึกษาความสัมพันธ์และอำนาจการทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน จากปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ทักษะคิดต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสิทธิภาพการทำงานและประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานของคณงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

สมมติฐานการวิจัยและเหตุผลสนับสนุน

ในการศึกษาครั้งนี้ มีสมมติฐานและเหตุผลสนับสนุนดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคณงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

ความรู้ เป็นนามธรรมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจดจำหรือระลึกได้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่มนุษย์ได้รับจากการศึกษา ค้นคว้า การสังเกตหรือประสบการณ์ที่ต้องอาศัยเวลาเก็บรวบรวมไว้ (The lexicon webster dictionary (Encyclopedia edition), 1977) โดยที่มนุษย์สามารถจดจำและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่เรียกเอาสิ่งที่จำออกมาให้ปรากฏ ให้สังเกตได้ วัดได้ รวมทั้งสามารถถ่ายทอดให้บุคคลอื่นรับทราบได้ (กรุณา วรศักดิ์อมร, 2544) ความรู้สามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ทางธรรมชาติ ประสบการณ์สังคมหรือประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและความรู้ที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรม (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2537)

จากการศึกษาของ สมถวิล เมืองพระ (2537) เรื่องการศึกษาพฤติกรรมอนามัยของคณงานในระดับปฏิบัติการเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน: ศึกษาเฉพาะกรณีอุตสาหกรรมการผลิต ผลิตภัณฑ์จากโลหะ เครื่องจักรและอุปกรณ์ เขตอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ความความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการทำงานและการป้องกัน

อุบัติเหตุจากการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา พุทธานุรักษ์ (2539) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานก่อสร้างในจังหวัดระยอง พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและการศึกษาของ วราภรณ์ พรหมศิริ (2544) เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของหญิงพนักงานทำความสะอาด พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของหญิงพนักงานทำความสะอาดมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตนในการป้องกันอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน

สมมติฐานที่ 2 ทักษะคิดเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

ทักษะคิดเป็นความคิดเห็น ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ประภาพัฒน์ สุวรรณ, 2537) เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ค่านิยม โดยทักษะคิดจะแสดงถึงความชอบหรือไม่ชอบของบุคคลซึ่งมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรม (Ajzen & Fishbein, 1980) ทักษะคิดของบุคคลเป็นผลของความรู้สึกทางใจที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง (อรุณ รักธรรม, 2538) สอดคล้องกับคำกล่าวของบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2540) ที่ว่าทักษะคิดเป็นความโน้มเอียงของจิตใจในทางที่ชอบ เห็นด้วย สนับสนุนหรือไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุนต่อการกระทำหรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อบุคคลมีความชอบ เห็นด้วย สนับสนุนก็จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ในทางตรงกันข้าม ถ้าบุคคลมีความไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุนก็จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ

จากการศึกษาของ สมถวิต เมืองพระ (2537) พบว่า ทักษะคิดเกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการทำงานและการป้องกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา พุทธานุรักษ์ (2539) พบว่าทักษะคิดต่อการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน มีความสัมพันธ์เชิงลบต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและการศึกษาของ สมชาย ระมาศ (2542) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานในโรงแยกก๊าซธรรมชาติระยอง พบว่า พนักงานที่มีทักษะคิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานสูงจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยสูงด้วยและการศึกษาของ กรุณา วรภักดิ์อมร (2544) เรื่องความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า ทักษะคิดต่อความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยและสภาพแวดล้อมในการทำงานและจากการ

ศึกษาของ วรากรณ์ พรหมศิริ (2544) พบว่าทัศนคติต่อการป้องกันอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตนในการป้องกันอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน

สมมติฐานที่ 3 การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน คือ การพัฒนาความสามารถ ความรู้ ความเข้าใจหรือความชำนาญของคนงานในการทำงานอย่างถูกวิธีและมีความปลอดภัยเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานหรือกระบวนการทำงาน เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน (วีรพงษ์ เกลิมจิระรัตน์ และวิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2534) การให้การอบรมหรือการให้การศึกษาสามารถทำได้ทั้งในโรงงานและนอกโรงงาน เมื่อคนงานมีความรู้ ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ รวมถึงทราบถึงวิธีการทำงานที่ถูกต้องแล้ว โอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย (unsafe act) ซึ่งเป็นสาเหตุที่สำคัญของการเกิดอุบัติเหตุจะลดลง (เขาวงกต กัญญาศิริ, 2537)

จากการศึกษาของ นิติ สันธรา (2542) เรื่องความรู้และการปฏิบัติของผู้ใช้แรงงานเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานในบริษัท ซีพีซี/อาอี (ประเทศไทย) จำกัด อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การอบรมให้ความรู้มีผลทางบวกต่อการปฏิบัติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ วรากรณ์ พรหมศิริ (2544) พบว่าการอบรมให้ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงานของคนงานทำความสะอาดสถานพยาบาล

สมมติฐานที่ 4 การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล คือ อุปกรณ์ที่นำมาสวมใส่บนร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนของบุคคลนั้น โดยมีจุดประสงค์ที่จะป้องกันอวัยวะส่วนนั้นของร่างกายไม่ให้ได้รับอันตรายจากสิ่งต่าง ๆ ในการทำงาน (พีรชัย นิ่มนวล, 2538) ซึ่งการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างเพียงพอ จากเจ้าของโรงงานจะเป็นการช่วยสนับสนุนให้คนงานมีการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาของ ครินดา จงชาญสิทธิ (2542) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายและการได้รับอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ของคนงานในโรงงานผลิตสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เครื่องมือ อุปกรณ์ที่โรงงานจัดไว้ให้ เพื่อป้องกันอันตรายตามการรับรู้ของคนงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตราย

สมมติฐานที่ 5 ประสิทธิภาพการทำงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

ประสิทธิภาพการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน ผู้ที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อย มีประสิทธิภาพน้อยเกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติงานหรือเกิดความไม่มั่นใจในการปฏิบัติกำบังกัน บริม (Brim, 1975 อ้างถึงใน ศรีนดา จงชาญสิทธิ, 2542) กล่าวว่า บุคคลที่สูงวัยขึ้นจะมีประสิทธิภาพในการทำงานมาก จึงสามารถนำประสบการณ์ใหม่ๆ มาสังเคราะห์ให้เข้ากับประสบการณ์เดิม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้หรือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ประสิทธิภาพของบุคคลจะช่วยในการแปลความ ซึ่งถ้าบุคคลไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน บุคคลจะไม่สามารถรับรู้ได้ว่าสิ่งเร้าที่มาสัมผัสมีความหมายอย่างไร ดังนั้นประสิทธิภาพการทำงานจึงมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน

จากการศึกษาของ นันทนิษฐ์ ชีววาสนา (2526) เรื่องความรู้ ความคิดเห็นและการปฏิบัติในการป้องกันอันตรายส่วนบุคคลของลูกจ้างหญิง โรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอพบว่าประสิทธิภาพในการทำงานในโรงงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ด้านการป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและพบว่าคนงานหญิงที่มีประสิทธิภาพในโรงงาน 5-9 ปี จะมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันเสี่ยงดังมากกว่าคนงานหญิงที่มีประสิทธิภาพในโรงงาน 1-4 ปี สอดคล้องกับการศึกษาของ วราภรณ์ พรหมศิริ (2544) พบว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของหญิงพนักงานทำความสะอาดมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและโรคจากการทำงาน

สมมติฐานที่ 6 ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

ประสิทธิภาพเป็นการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แปลกใหม่หรือแตกต่างไปจากเดิมได้โดยง่าย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับว่าทำให้เกิดความพอใจหรือไม่พอใจถ้าหากทำให้พอใจจะกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ แต่ถ้าหากทำให้เกิดความไม่พอใจจะทำให้บุคคลหลีกเลี่ยงพฤติกรรมนั้น ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ทำให้คนงานเกิดความเจ็บป่วย ความกลัว การสูญเสียทางเศรษฐกิจจึงเกิดการเรียนรู้ ระมัดระวังในการปฏิบัติตัวเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุซ้ำอีก ส่งผลให้พฤติกรรมในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุดีขึ้น ประสิทธิภาพในอดีตของบุคคลจึงมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติตัวเพื่อสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น (Cobb, 1966)

จากการศึกษาของ ศัญลักษณ์ โอบบ้อม (2539) เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุมี

ความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามหลักการป้องกันการติดเชื้อจากการให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุข

สมมติฐานที่ 7 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ทักษะต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสิทธิภาพการทำงานและ ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพาราได้

ขอบเขตของการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของพนักงานเกี่ยวไม้โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ที่มีจำนวนพนักงานมากกว่า 100 คน ในเขตจังหวัดระยอง ตั้งแต่วันที่ 20 เมษายนถึงวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2546

ตัวแปรที่จะศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

- 1.1 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน
- 1.2 ทักษะต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน
- 1.3 การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน
- 1.4 การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล
- 1.5 ประสิทธิภาพการทำงาน
- 1.6 ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน

2. ตัวแปรตาม

- 2.1 พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ด้านพยาบาลอาชีวอนามัยและเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย

1.1 ได้ทราบข้อมูลเบื้องต้น ด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ทักษะต่อการป้องกันเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสิทธิภาพการทำงาน ประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิด

อุบัติเหตุจากการทำงาน เพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ส่งเสริม วัฒนธรรม การลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน

1.2 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในโรงงาน ในการกำหนดมาตรการ การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน

2. ด้านหน่วยงานราชการ เช่น กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สำนักงาน แรงงานจังหวัด สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน

2.1 ได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการ ทำงาน ทักษะคิดต่อการป้องกันเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกัน การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานและพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหา ของการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเสียไม้ โดยใช้เครื่องเลื่อยสายพาน

2.2 ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบของการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจาก การทำงานเสียไม้ โดยใช้เครื่องเลื่อยสายพาน

2.3 ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแนวทางให้โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา มีการ ดำเนินกิจกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานแก่คนงาน

3. ด้านผู้ประกอบการโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา

3.1 ได้ทราบข้อมูลเบื้องต้น ด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการ ทำงาน ทักษะคิดต่อการป้องกันเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกัน การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานและพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เพื่อประโยชน์ในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ด้านการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ทั้งนโยบายด้านการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การกำหนดกระบวนการทำงานหรือขั้นตอน การทำงานที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ฯลฯ

3.2 เพื่อลดการสูญเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลผู้ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน และลดการสูญเสียรายได้และผลผลิตขณะเครื่องจักรหยุดทำงานเมื่อมีผู้ได้รับอุบัติเหตุจากการ ทำงาน

4. ด้านคนงาน

4.1 ได้ทราบข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ทักษะคิดต่อการป้องกันเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิด

อุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เพื่อประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติพฤติกรรมการทำงานเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน

5. ด้านผู้สนใจทั่วไป

5.1 ได้ทราบข้อมูลสำหรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในด้านอื่น ๆ ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คนงาน หมายถึง ผู้ที่ทำงานเลื่อยไม้ให้แก่เจ้าของโรงงานแปรรูปไม้ ในแผนกซึ่งใช้เครื่องจักรในการเลื่อยไม้คือเลื่อยสายพาน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 เดือน เพื่อรับค่าจ้างเป็นรายวันหรือรายเดือนโดยไม่รวมผู้ทำหน้าที่บริหารพนักงาน ลูกจ้างในสำนักงานและหัวหน้างาน

2. โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา หมายถึง โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งใช้ไม้ยางพาราเป็นวัตถุดิบในการผลิต โดยผ่านกระบวนการเลื่อยเปิดปีกไม้ การซอยไม้ การเลื่อยจับหน้า การอัดน้ำยาและการอบแห้งเพื่อให้ได้ผลผลิตเป็นไม้ยางพาราแผ่นขนาดต่าง ๆ ซึ่งมีจำนวนคนงานมากกว่า 100 คน

3. ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน หมายถึง ความสามารถในการจดจำหรือระลึกได้ ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากกระบวนการเลื่อยไม้คือการเลื่อยเปิดปีกไม้ การซอยไม้ การเลื่อยจับหน้าและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลคือแวนตานิริกซ์หรือกระบังหน้า ถุงมือหนังและรองเท้าหุ้มโลหะ ประเมินโดยใช้แบบวัดความรู้ในเรื่องพฤติกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นลักษณะคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบคือข้อความนั้น ๆ ถูก ผิดหรือไม่ทราบ

4. ทักษะต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกรู้สึกหรือความคิดเห็นของคนงานที่มีต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากกระบวนการทำงานเลื่อยไม้คือการเลื่อยเปิดปีกไม้ การซอยไม้ การเลื่อยจับหน้าและความรู้สึกรู้สึกหรือความคิดเห็นของคนงานที่มีต่อการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลคือแวนตานิริกซ์หรือกระบังหน้า ถุงมือหนังและรองเท้าหุ้มโลหะ เพื่อการปฏิบัติตนในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี ประเมินผลโดยใช้ แบบวัดทัศนคติต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นลักษณะคำถามประมาณค่า 3 ระดับคือเห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย

5. การได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน หมายถึง การได้ กิจกรรมการถ่ายทอด การได้รับความรู้ คำชี้แจงหรือคำแนะนำในหลักการด้านการป้องกันการเกิด อุบัติเหตุจากการทำงาน ตั้งแต่เริ่มทำงานจนถึงวันที่สัมภาษณ์ แต่ไม่เกิน 12 เดือน ซึ่งจัดขึ้นโดย เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัย พยาบาลอาชีวอนามัยหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นลักษณะคำถาม ปลายปิดและปลายเปิด คือคนงานเคยหรือไม่เคยได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ จากการการทำงานหรือไม่

6. การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หมายถึง ชนิดของ อุปกรณ์ที่นำมาสวมใส่ลงบนอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายหรือหลายส่วนรวมกัน โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันอวัยวะส่วนนั้นของร่างกายไม่ให้เกิดอันตรายจากกระบวนการแปรรูปไม้ ยางพาราหรือเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันอันตรายอันเกิดเนื่องจากสภาพสิ่งแวดล้อมในการ ทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา แบ่งเป็น อุปกรณ์ที่ถูกต้องตามประกาศกระทรวง มหาดไทย ได้แก่ แว่นตากันแดดหรือแว่นสายตา ผ้าปิดปากปิดจมูกชนิดธรรมดา ถุงมือผ้า ที่อุดหู ชนิดธรรมดา รองเท้าผ้าใบและรองเท้ายาง อุปกรณ์ที่ไม่ถูกต้องตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ แว่นตานิรภัยหรือกระบังหน้า ที่ปิดปากปิดจมูกป้องกันฝุ่น ถุงมือป้องกันอันตราย อุปกรณ์ ป้องกันเสียง รองเท้าหัวโลหะ วัดเป็นจำนวนชนิดของอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ คนงานได้รับ

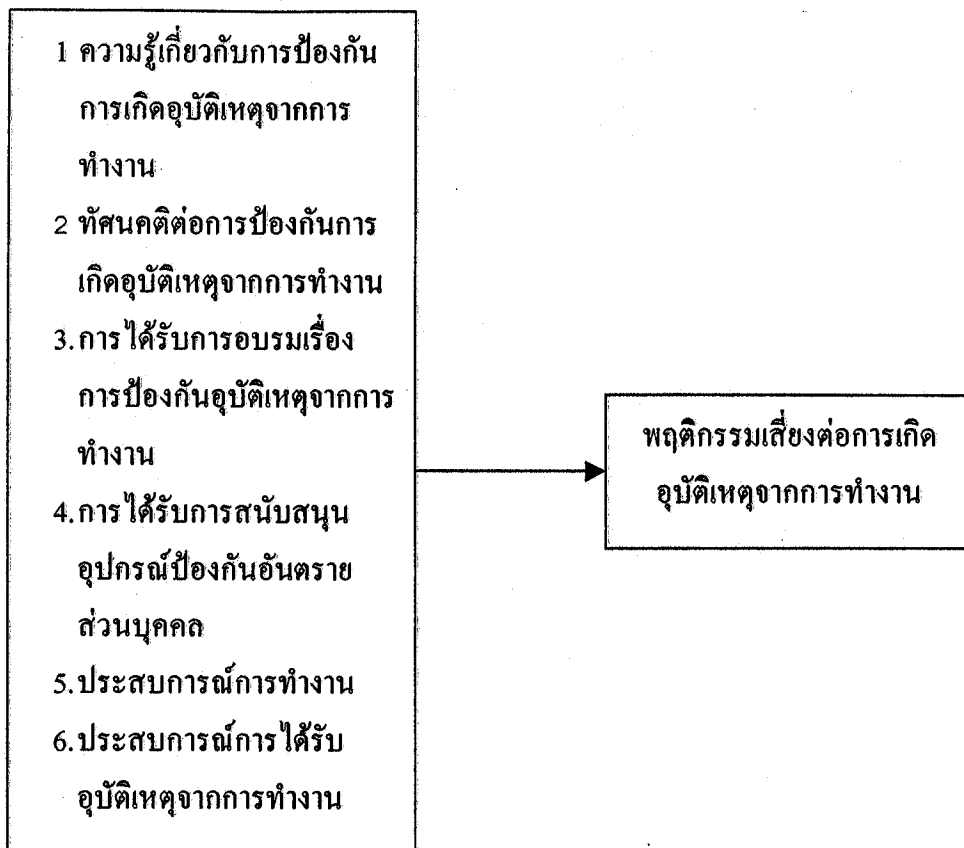
7. ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง จำนวนปีของเวลาการทำงานที่คนงานเริ่มได้รับ มอบหมายให้ทำงานเรื่อยมา จนถึง 3 เดือนก่อนการสัมภาษณ์ โดยนับเป็นจำนวนปีเต็ม

8. ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน หมายถึง การเคยได้รับอุบัติเหตุจาก การทำงาน ตั้งแต่เริ่มทำงานเรื่อยมา จนถึง 3 เดือนก่อนการสัมภาษณ์ ในแผนกย่อยไม้ โรงงาน แปรรูปไม้ยางพารา เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดและปลายปิด วัดเป็นจำนวนครั้งของการได้รับ อุบัติเหตุ ความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุ อวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ลักษณะการเกิด อุบัติเหตุและการรักษาพยาบาลเมื่อได้รับเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

9. พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง การปฏิบัติตนของคนงานขณะทำงานเรื่อยมาคือการเดิน เปิดปีกไม้ การขอยไม้ การเลื้อยจับและการปฏิบัติตนของคนงานในด้านการใช้เครื่องป้องกัน อันตรายส่วนบุคคลคือแว่นตานิรภัยหรือกระบังหน้า ถุงมือหนังและรองเท้าวางโลหะ ที่อาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมย้อนหลัง 3 เดือน ประเมินผลโดยใช้แบบ วัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงาน โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เป็นลักษณะคำถามประมาณค่า 3 ระดับ คือปฏิบัติพฤติกรรมนั้นบ่อยครั้ง ปฏิบัติพฤติกรรมนั้นนาน ๆ ครั้งและไม่ปฏิบัติพฤติกรรมนั้นเลย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตามแนวคิด PRECEDE FRAMEWORK ของกรีนและคณะ (Green et al., 1980) ได้อธิบายความหมายของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ดังนี้ ปัจจัยนำ (predisposing factors) หมายถึง ปัจจัยที่เป็นพื้นฐานและเป็นปัจจัยจูงใจในการแสดงหรือเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัจจัยด้านจิตใจของบุคคล (psychological domain) ปัจจัยเอื้อ (enabling factors) เป็นปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่ช่วยให้บุคคลมีการปฏิบัติกิจกรรมได้ง่ายขึ้น อาจจะเป็นบุคคลหรือองค์กรประกอบด้วยทรัพยากรต่าง ๆ ทักษะ การได้รับการอบรม การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ปัจจัยเสริม (reinforcing Factors) หมายถึง รางวัลหรือข้อมูลป้อนกลับรวมถึงการมีประสบการณ์ที่ดีจากการปฏิบัติพฤติกรรมที่บุคคลได้รับจากบุคคลอื่น หลังจากที่บุคคลนั้นได้แสดงพฤติกรรมหนึ่ง ๆ แล้ว ประกอบด้วย ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน เฮอร์รี่ (Herry, 1986) ได้กล่าวถึงการเกิดอุบัติเหตุว่าเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล แต่ต้องขึ้นอยู่กับมูลเหตุของการปฏิบัติที่เกิดจากองค์ประกอบของบุคคลแต่ละคนด้วย ดังนั้นการศึกษารั้วนี้จึงศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและทัศนคติต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ปัจจัยเอื้อด้านการได้รับการอบรมด้านการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและการได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ปัจจัยเสริมด้านประสบการณ์การทำงานและประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 ปัจจัยด้านต่าง ๆ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคนงาน
โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา